

Markus Penttinen

18.2.2021

Dnro 001/81/2021

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen torstaina 25.2.2021 klo 11.00

HE 260/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annetun neuvoston päätöksen (EU, Euratom) 2020/2053 hyväksymisestä

Hallituksen esitys HE 260/2020 vp käsittelee pääasiassa kahta aihetta eli EU:n elpymisvälinettä sekä uusia omia varoja.

Kuten esimerkiksi ministerineuvoston oikeudellinen osasto ja Turun yliopiston Eurooppaoikeuden professori Jukka Snell (<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2020-AK-311106.pdf>) toteavat, unionilla on mahdollisuus perustaa ehdotetulla tavalla määräaikainen elpymisväline.

Yhteisiin toimiin ryhtymättömyys olisi saattanut epävakauttaa vakavasti koko EU:ta ja sen taloutta. Toisaalta yhdensuuntainen elvytys tukee sisämarkkina-alueen ja sen yksittäisten jäsenmaiden toipumista koronasta. Elpymisväline on myös sisällöllisesti oikeansuuntainen, koska se painottaa uudistuksia ja talouden kasvupotentiaalia.

Välineen pohjalta tehtävien kansallisten ohjelmien pitää olla uutta luovia, eikä vanhojen menojen jatkeita. Ohjelmat eivät saa myöskään pirstaloitua, jotta taataan lisäarvon syntyminen riittävän isoista hankkeista. Akava pitää parhaimpana panostuksia TKI-investointeihin, uudistamiseen ja vähähiilisyteen. Näin voidaan luoda korkean jalostusasteen työtä ja vahvistaa talouden pitkän aikavälin kasvupotentiaalia.

Ohjelmat arvioi yhteisten kriteerien pohjalta komissio ja sitten jäsenmaat hyväksyvät tai hylkäävät ne. Tässä yhteydessä pitää tarkasti vartioida erityisesti varojen käyttöä todellisiin uudistuksiin.

Kokonaisuudessaan Suomessa käyty keskustelu EU:n elpymisvälineestä on ollut ylivoimaisesti verrattuna unionin muihin toimiin. Esimerkiksi tutkimusohjelma Horizon for Europe lienee kasvamassa alkaneella budjettikaudella lähes yhtä suureksi, noin kahden miljardin euron eräksi Suomelle, mutta tästä asiasta ei käydyä juuri mitään julkista keskustelua.

EU-elpymisvälineen lisäksi Akava kannattaa yleisesti unionin uusien omien varojen merkityksen kasvattamista. Nykyinen pitkälti bruttokansantuloon perustuva järjestelmä on johtanut jäsenmaiden välisiin toistuviin ”maaotteluihin”. Varainkäytön sisällön ja lisäarvon sijasta keskustelun pääkohde on jatkuvasti nettosaannot.

Näin unionin kokonaisvaikutukset hämärtyvät (kts. esimerkiksi Oxford Economicsin Akavalle Worksille tekemä selvitys: <https://akavaworks.fi/julkaisut/raportit/eu-vaikutukset/>). Oleellisena osana jäsenyydessä ovat yhtä lailla unionin ei-taloudelliset vaikutukset, kuten vapaa liikkuvuus, arvoyhteisö, äänenviejä globaalilla tasolla, turvallisuuskysymykset jne.

On myös muistettava, että Suomen aikaa myöten kasvava maksuosuus budjetissa tarkoittaa oman taloutemme kohentumista. Suomen pienenevä osuus EU:n budjetissa tarkoittaisi oman tilanteemme heikentymistä suhteessa muihin, joka ei liene tavoiteltavaa.

Uusi päätetty oma vara muovijätteestä luo pohjaa muille vastaaville rahoitusvälineille. Ne tulevat kukin yksitellen arvioitavaksi komission esityksinä kesäkuuhun 2024 mennessä. Tämän lausunnon yhteydessä Akava ei ota kantaa kuhunkin yksittäiseen esitysajatuksen.

Akava ry:n puolesta

Markus Penttinen
kansainvälisten asioiden päällikkö